অধ্যায় ৪ ঃ আহোমসকলৰ পতন

অধ্যায় গাঁথনি

৪.১ উদ্দেশ্য
৪.২ পৰিচয়
৪.৩ আহোমসকলৰ পতনৰ কাৰণসমূহ
৪.৪ মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ
৪.৫ বুৰ্কান্দেজৰ বিদ্রোহ
৪.৬ কেপ্তেইন ৱেলছৰ অভিযান
৪.৭ অভ্যন্তৰীণ বিবাদ আৰু ষড়যন্ত্র
৪.৮ মানৰ অসম আক্রমণ
৪.৯ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ
৪.১০ অধিক জানিবলৈ
৪.১১ অগ্রগতিৰ খতিয়ান
৪.১২ আৰ্হি প্রশ্ন

৪.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- আহোম ৰাজতন্ত্র পতন হোৱাৰ বিভিন্ন কাৰণসমূহ বিশ্লেষণ কৰিব পাৰিব,
- মোৱামৰীয়া বিদ্রোহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিব,
- বুৰ্কান্দেজৰ বিদ্রোহৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিব,
- কেপ্তইন ৱেলছৰ অভিযানৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিব,
- আভ্যন্তৰীণ বিবাদ আৰু ষড়যন্ত্রৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিব,
- মানৰ অসম আক্রমণৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব পাৰিব।

৪.২ পৰিচয়

ইতিমধ্যেই আপোনালোকে আহোমসকলৰ প্রশাসনৰ সর্বাত্মক উন্নতিৰ বিষয়ে আগৰ অধ্যায়টোত জানিব পাৰিলে কিন্তু ৰুদ্র সিংহ (১৬৯৬-১৭৪ৰ খ্রীঃ) ৰ শাসন কালৰ শেষৰ ফালৰ পৰা আহোমসকলৰ অবনতি ঘটিবলৈ আৰম্ভ কৰে । প্রায় ৬০০ বছৰ শাসন কৰা আহোম ক্ষমতাৰ অবনতি হোৱাৰ বিভিন্ন কাৰণ দেখা যায় । আমি এই অধ্যায়টোত আমি এই কাৰণবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিম।

৪.৩ আহোমসকলৰ পতনৰ উপাদানসমূহ

আহোম শক্তিক পতনৰ ফালে নিয়াৰ কেইবাটাও শক্তি তথা কাৰক আছিল । এই শক্তি আৰু কাৰকবোৰৰ বিষয়ে ভালদৰে বুজিবলৈ আমি সেইবোৰক বেলেগ বেলেগ শাখাত আলোচনা কৰিম। আহোমৰ পতনৰ মূল কাৰণসমূহ আছিল মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ, বুৰ্কান্দেজৰ বিদ্রোহ, কেপ্তেইন ৱেলছ্ৱ অভিযান, অভ্যন্তৰীণ বিবাদ আৰু ষড়যন্ত্র তথা মানৰ অসম আক্রমণ ।

৪.৪ মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ

ৰুদ্র সিংহৰ (১৬৯৬-১৭১৪ খ্রীষ্টাব্দ)মৃত্যুৰ লগে লগে আহোম সাম্রাজ্য পতনমুখী হ'বলৈ ধৰে আৰু মোৱামৰীয়া বিদ্রোহত ইতিমধ্যে নিশকতীয়া হৈ পৰা শাসনতন্ত্রৰ ওপৰত চূড়ান্ত আঘাত হানিছিল। মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ মাত্র এটা কাৰণৰ বাবে নহয় বৰঞ্চ অলেখ কাৰকৰ বাবে গঢ়ি উঠিছিল। আহোম শাসনৰ দুৰ্বলতা আছিল এইয়ে যে ই সৈন্য শক্তিৰ আধাৰত শাসন চলাইছিল। গতিকে যেতিয়ালৈকে সৈন্য শক্তিক লালন-পালন কৰি থাকিব পৰা গৈছিল তেতিয়ালৈকে ৰাজ্যৰ স্থিৰতা বর্তি আছিল। শক্তিৰ পৰিমাণ কমি যোৱাৰ লগে লগে ৰাজ্যৰ স্থিৰতা বিপদাপন্ন হৈ পৰিছিল। ফলত এই শাসনে মোৱামৰীয়াৰ দ্বাৰা সৃষ্ট প্রত্যাহ্বানৰ মুখামুখি হ'ব নোৱাৰিলে।

মোৱামৰীয়াসকল মায়ামৰা সত্রৰ শিষ্য আছিল আৰু তেওঁলোকে আহোম শাসনতন্ত্রৰ হাতত দীর্ঘদিন ধৰি শোষিত হৈ আছিল। যদিও এই আন্দোলন ধর্মীয় বিবাদৰ সূত্রে আৰম্ভ হৈছিল, তথাপিও কম সময়ৰ ভিতৰতে ই এক বৃহৎ ৰাজনৈতিক ৰূপ লৈছিল আৰু সমগ্র ব্রহ্মপুত্র উপত্যকাতে প্রভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল। লক্ষ্মী সিংহৰ (১৭৬৯-১৭৮০ খ্রীষ্টাব্দ) ৰাজত্বৰ সময়ছোৱাত ১৭৬৯ চনত মায়ামৰা সত্রৰ এদল শিষ্যই আহোম ৰাজত্বৰ প্রতি পোন প্রথমবাৰৰ বাবে প্রত্যাহ্বান সৃষ্টি কৰিছিল। এই প্রত্যাহ্বান দ্রুত গতিত এলানি গৃহ যুদ্ধলৈ ৰূপান্তৰিত হৈছিল আৰু সর্বশেষত বিদেশী হস্তক্ষেপৰ বাট মোকোলাই দি এই গৃহযুদ্ধই অসমক বৃটিছ ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ সৈতে সংলগ্ন কৰিছিল।

গদাধৰ সিংহৰ (১৬৮১-১৬৯৬ খ্রীষ্টাব্দ) ৰাজত্বকালৰ সময়তে বৈষ্ণৱবাদৰ বিৰুদ্ধে বৈষম্যমূলক আচৰণ আৰম্ভ হৈছিল। গদাধৰ সিংহই বৈষ্ণৱবাদক কেৱল ৰাজ্যখনৰ বাবেই ভাবুকি বুলি গণ্য কৰাই নহয় লগতে তেওঁ ইয়াক সামৰিক আৰু অভ্যন্তৰীণ উন্নয়নৰ বাবেও এক প্রতিবন্ধক বুলি গণ্য কৰিছিল। নির্বাসনৰ সময়ছোৱাত যিবোৰ সত্রই তেওঁক আশ্রয় প্রদান কৰিছিল সেইবোৰৰ প্রতি তেওঁ এক উদাৰ নীতি লৈছিল যদিও আন বৈষ্ণৱসকলক তেওঁ উৎপীড়ন কৰিছিল। গদাধৰ সিংহই বৈষ্ণৱ সত্রবোৰৰ ক্রমবর্দ্ধমান প্রভাৱক মষিমুৰ কৰি দিব বিচাৰিছিল। জয়ধ্বজ সিংহৰ (১৬৪৮-১৬৬৩ খ্রীষ্টাব্দ) সময়ৰে পৰা ৰজাঘৰীয়া পৃষ্ঠপোষকতাত এই সত্রবোৰ শক্তিশালী হৈ পৰিছিল। শংকৰদেৱৰ অধীনত নৱ-বৈষ্ণৱ আন্দোলনটিয়ে এনেকুৱা উল্লেখনীয় প্রসাৰ লাভ কৰিছিল যে আহোম ৰজাবোৰে সত্রানুষ্ঠানবোৰক নির্ণয়কাৰী অনুষ্ঠান ৰূপে গ্রহণ কৰিব লগাত পৰিছিল আৰু যিহেতু ৰাজ্যৰ বহুতো আহোম নাগৰিকে সত্রবোৰৰ শিষ্য আছিল সেয়েহে ধর্মীয়

নীতি সত্রবোৰৰ হিতার্থে হোৱাকৈ গঢ় দিব লগা হৈছিল।

সেই সময়ত ৰাজ্যৰ বিভিন্ন ঠাইত যেনে মায়ামৰা, আউনিআতী, দক্ষিণপাট, গড়মূৰ আদিত বহু সত্র প্রতিষ্ঠিত হৈছিল। ৰাজ পৃষ্ঠপোষকতাত এই সত্রবোৰে সোনকালে সমৃদ্ধ হৈ উঠিছিল। কিছুমান সত্রৰ আর্থিক সমৃদ্ধি ৰজাৰ বাবে চিন্তাৰ বিষয় হৈ পৰিছিল। গদাধৰ সিংহই বৈষ্ণৱ পুৰোহিতসকলক উৎপীড়ন কৰাৰ নীতি গ্রহণ কৰিলে। বহু সত্রত লুণ্ঠন চলোৱা হৈছিল আৰু সেইবোৰৰ মুৰব্বীবোৰক হত্যা কৰা হৈছিল অথবা আন ঠাইলৈ নির্বাসিত কৰা হৈছিল। ৰুদ্র সিংহই তেওঁৰ পিতৃৰ বৈষ্ণৱ সত্রবোৰৰ প্রতি থকা অসহিষ্ণু নীতি সলাই পেলালে। তেওঁ স্থানান্তৰিত হোৱা বেছিভাগ সত্রাধিকাৰকে তেওঁলোকৰ নিজ নিজ সত্রবোৰত পুনর্সংস্থাপিত কৰিলে। ৰুদ্র সিংহই শূদ্র মহন্তসকলৰ সমিচীনতাত ওলাই কৰি ব্রাহ্মণসকলক উদ্‌গনি যোগাইছিল। গড়গাওৰ চনদৰ দ্বাৰা ৰুদ্র সিংহই ব্রাহ্মণ মহন্ত আৰু শূদ্র মহন্ত এই দুই শ্রেণীৰ মাজত পার্থক্য সৃষ্টি কৰিছিল।

শিৱ সিংহৰ ৰাজত্বৰ (১৭১৪-১৭৪৪ খ্রীষ্টাব্দ) সময়ছোৱাতে শাক্তবাদৰ আধিপত্য দেখা গ'ল। শিৱ সিংহৰ ৰাণী ফুলেশ্বৰী তেওঁৰ স্বামীতকৈ ব্রাহ্মণসকলৰ দ্বাৰা, বিশেষকৈ পর্বতীয়া গোঁসাইৰ দ্বাৰা বেছি প্রভাৱিত আছিল। ৰাণীয়ে শাক্ত ধর্মক ৰাজ ধর্ম কৰিব বিচাৰিছিল। ফুলেশ্বৰীয়ে বৈষ্ণৱসকলৰ বিৰুদ্ধে, বিশেষকৈ প্রভাৱশালী মায়ামৰীয়া মহন্তসকলৰ বিৰুদ্ধে এক অভিযান চলাইছিল। তেওঁ মোৱামৰীয়া আৰু আন বহুতো গোঁসাইক এটি শাক্ত মন্দিৰলৈ ধৰি আনিবলৈ নির্দেশ দিছিল য'ত পশু বলি দিয়া হৈছিল আৰু বলি দিয়া প্রাণীবোৰৰ তেজ গোঁসাইসকলৰ কপালত সানি দিয়া হৈছিল। মোৱামৰীয়াসকলে তেওঁলোকৰ ধর্মগুৰুসকলক কৰা এই অপমানত ক্ষুদ্ধ হৈ উঠিছিল আৰু তেওঁলোকে মুকলিভাৱে বিদ্রোহ আৰম্ভ কৰিছিল। শিৱ সিংহৰ ৰাণী গৰাকী আছিল বৈষ্ণৱসকলৰ প্রধান শত্রু। তেওঁৰ ৰাজত্বকালছোৱাক বৈষ্ণৱ পন্থাৰ অনুগামীসকলক কৰা নিষ্ঠুৰ দমনৰ বাবে জনা যায়।

লক্ষ্মী সিংহৰ ৰাজত্বকালত 'ৰজা-ভঙা-পতা' কৰিব পৰা বুলি জনাজাত কীর্তি চন্দ্র বৰবৰুৱাই মোৱামৰীয়াসকলক আহোম ৰজাৰ বিৰুদ্ধে অধিক শত্রুতাচৰণ কৰাত এক গুৰুত্বপূর্ণ ভূমিকা লৈছিল। মায়ামৰা মহন্তৰ বাঢ়ি অহা প্রভাৱৰ বিৰুদ্ধাচৰণ কৰিবলৈ বৰ্ব্বৰুৱাই নিজে দিহিঙীয়া সত্রৰ শিষ্য হৈছিল। তাৰ পিছত তেওঁ মোৱামৰীয়াৰ প্রতিটো কথাতে খুট ধৰা আৰম্ভ কৰিছিল। এই বিষয়টোৱে এক চূড়ান্ত পর্যায় পালে যেতিয়া মৰাণসকলৰ নেতা তথা মোৱামৰীয়াসকলৰ এজন উদ্যোগী নেতা ৰাঘ মৰাণৰ কাণ আৰু চুলি কাটি পেলোৱা হৈছিল। মোৱামৰীয়াসকলে তেওঁলোকৰ নেতাৰ প্রতি কৰা এই অপমানক কোনোপধ্যে সহ্য কৰিব নোৱাৰিলে। ১৭৬৯ চনৰ অক্টোৱৰ মাহত প্রায় ৭০০০ হাজাৰ সৈন্য গোটাই তেওঁলোকে প্রথমবাৰৰ বাবে বিদ্রোহ ঘোষণা কৰিলে। সৰু-সুৰা কেবাখনো যুদ্ধত তেওঁলোকে ৰাজকীয় বাহিনীক পৰাস্ত কৰিলে। তেওঁলোকে এজন মৰাণ মুখিয়াল ৰমাকান্তক ৰজা হিচাপে আৰু ৰাঘক বৰবৰুৱা হিচাপে ঘোষণা কৰিলে। সকলোবোৰ শীর্ষ বিষয়-বাব কেৱল মাথো মৰাণসকলে দখল কৰিলে। নতুন ৰজাই তেওঁৰ নামৰ মোহৰ থকা মুদ্রা কৰালে। কিন্তু দূর্ভাগ্যবশতঃ মণিপুৰী ৰাজকুমাৰী কুৰঙ্গনয়নী (পূর্বৰ আহোম ৰজা ৰাজেশ্বৰ সিংহ (১৭৫১-১৭৬৯ খ্রীষ্টাব্দ) ৰ পত্নী)

য়ে ৰচা এক অভিসন্ধিত ৰাঘ নিহত হয়। উল্লেখ্য যে এই কুৰঙ্গনয়নীক ৰাঘই আনি নিজৰ হাৰেমত ৰাখিছিল। এই ঘটনাৰ পাছত আহোম ৰাজকীয় বাহিনীয়ে ১১ এপ্ৰিল, ১৭৭০ চনত পুনৰ ৰাজধানী দখল কৰিলে।

১৭৮০ চনত লক্ষ্মী সিংহৰ পুত্ৰ গৌৰীনাথ সিংহই সিংহাসনত আৰোহন কৰিছিল। তেওঁ শক্তি পন্থাৰ অনুগামী আছিল আৰু মোৱামৰীয়াসকলৰ ঘোৰ শত্ৰু আছিল। তেওঁ মোৱামৰীয়াসকলৰ ওপৰত একেৰাহে আক্ৰমণ চলাইছিল আৰু তেওঁলোকৰ বহুতকে হত্যা কৰিছিল। মোৱামৰীয়াসকলৰ কিছুমানে কছাৰী, জয়ন্তীয়া আৰু আনকি ডফলা পাহাৰতো আশ্ৰয় লৈছিল। ইয়াৰ ফলত সমগ্ৰ ৰাজ্য প্ৰায় জনশূন্য হৈ পৰিছিল। তথাপিও মোৱামৰীয়াসকলে আহোম শক্তিৰ আগত শিৰ নত কৰা নাছিল। তেওঁলোকে মাথো তেওঁলোকৰ সংগ্ৰাম পুনৰ আৰম্ভ কৰাৰ বাবে এক সুযোগৰ অপেক্ষাত আছিল। ১৭৮৬ চনৰ আদি ভাগত মোৱামৰীয়াসকলে নতুন শক্তিৰে তেওঁলোকৰ সংগ্ৰাম পুনৰ আৰম্ভ কৰিলে।

সেই সময়তে পূৰ্ণানন্দই বুঢ়াগেহাঁইৰ পদত অধিস্থিত হৈছিল। মোৱামৰীয়াসকলক প্ৰতিহত কৰাতো তেওঁৰ বাবে অসম্ভৱ হৈ পৰিছিল। মোৱামৰীয়াসকলে বুঢ়াগোহাঁইৰ নেতৃত্বাধীন ৰাজ সৈন্যক চামগুৰিত পৰাস্ত কৰিলে আৰু ৰাজধানী ৰংপুৰ অভিমুখে আগবাঢ়িল। ১৭৮৮ খ্ৰীষ্টাব্দৰ ২০ জানুৱাৰী তাৰিখে মোৱামৰীয়াসকলে ৰাজধানী দখল কৰিলে আৰু মোৱামৰীয়া মহন্তৰ এগৰাকী সম্পৰ্কীয় ভৰত সিংহক ৰাজপাটত বহুৱালে। তেওঁৰ আধ্যাত্মিক গুৰু পিতাম্বৰ গোঁসাইক ৰজাৰ উপদেষ্টা পতা হ'ল। গড়গাওঁ আৰু চৰাইদেও চহৰ দুখন মোৱামৰীয়াসকলে জ্বলাই দিলে তথা ধ্বংস কৰিলে। ৰাজেশ্বৰ সিংহৰ পুত্ৰ পাট কোঁৱৰক মৃত্যুদণ্ড বিহা হ'ল। এই বিদ্ৰোহী আন্দোলনক প্ৰতিৰোধ কৰিব নোৱাৰা হেতুকে বুঢ়াগোহাঁইয়ে ৰজাক বিদেশী শক্তিৰ সহায় বিচৰাৰ উপদেশ দিলে। প্ৰথমতে, গৌৰীনাথ সিংহই তেওঁৰ কথা মানি লোৱা নাছিল। ৰৰঞ্চ তাৰ সলনি তেওঁ কাছাৰ, জয়ন্তীয়া, আৰু মণিপুৰৰ ৰজাৰ সহায় বিচাৰিলে। তথাপিও তেওঁলোকে মোৱামৰীয়াসকলক দমন কৰিব নোৱাৰিলে। অৱশেষত আহোম ৰজাই *বুৰ্কান্দেজসকলৰ* পৰা সহায় লোৱাৰ সিদ্ধান্ত লয়।

৪.৫ বুৰ্কান্দেজৰ বিদ্ৰোহ

গৌৰীনাথ সিংহৰ হকে মেধি ৰৰফুকনে গোৱালপাৰাত থকা কোম্পানীৰ আবাসিক বিষয়া হাগ বেইলিক লগ ধৰি সামৰিক সহায়ৰ বাবে আবেদন জনায়। সেই অনুসাৰে বেইলিয়ে কিছু সংখ্যক বুৰ্কান্দেজ প্ৰেৰণ কৰে। কিন্তু দৰঙৰ ৰজা কৃষ্ণ নাৰায়ণে গৌৰীনাথ সিংহৰ সৈতে সু-সম্পৰ্ক নথকাৰ বাবে বিষয়টোৰ ক্ষেত্ৰত সমস্যা সৃষ্টি কৰিবলৈ প্ৰয়াস কৰে। ডেনিয়েল ৰাউশ্বেও (এগৰাকী বৃটিছ বণিক) ৭০০ জন বুৰ্কান্দেজ পঠায়। গৌৰীনাথ সিংহই কাছাৰ, জয়ন্তীয়া আৰু মণিপুৰৰ ৰজাৰ পৰাও সহায় লয়। কিন্তু তেওঁলোকে ৰংপুৰ পুনৰ দখলত ব্যৰ্থ হয়। কেই মাহমানৰ পিছত খুটাৰমুৰত থকা ৰজাৰ সৈন্য চাউনীত দ্বিতীয়বাৰৰ বাবে আক্ৰমণ চলোৱা হয়। বৈৰাগী নামৰ এজনে সু-সংগঠিত এক বিশাল বাহিনী লৈ মোৱামৰীয়াসকলক কেইবা ঠাইতো পৰাস্ত

কৰে আৰু নিজকে ৰজা হিচাপে ঘোষণা কৰে। ৰজাই নগাঁও পৰিত্যাগ কৰে আৰু গুৱাহাটীলৈ ঘূৰি আহে য'ত তেওঁ অলেখ সমস্যাৰ সৈতে মুখামুখি হয়।

গুৱাহাটীত, জিকেৰীৰ চৌধুৰী হৰদত্ত বুজৰবৰুৱাই আহোম বিষয়াবোৰক পচন্দ কৰা নাছিল আৰু তেওঁ কামৰূপৰ পৰা আহোম শাসন ওফৰাই দিয়াৰ গোপন আঁচনি প্ৰস্তুত কৰিছিল। তেওঁ দৰঙৰ ৰজা প্ৰথম হংস নাৰায়ণ আৰু দ্বিতীয় হংস নাৰায়ণকো আহোম ৰজাৰ বিৰুদ্ধে উচটাইছিল। কিন্তু বিদ্ৰোহী মিত্ৰ শক্তি মংগলদৈত শোচনীয়ভাৱে পৰাস্ত হৈছিল। দ্বিতীয় হংস নাৰায়ণৰ পুত্ৰ দ্বিতীয় কৃষ্ণ নাৰায়ণক ৰাজ্যৰ ওপৰত থকা ন্যায্য অধিকাৰৰ পৰা বঞ্চিত কৰা হ'ল যাক লৈ পাছলৈ আহোম ৰজাৰ বাবে অতিৰিক্ত সমস্যা গঢ় লৈ উঠিছিল। তেওঁৰ ভতিজাক বিষ্ণু নাৰায়ণক দৰঙৰ ৰজা পতা হৈছিল। কৃষ্ণ নাৰায়ণে উত্তৰাধিকাৰী সূত্ৰে পোৱা আসনত তেওঁক অধিস্থিত কৰাৰ বাবে ডেনিয়েল ৰাউশ্বৰ ওচৰত সহায় বিচাৰিছিল। ১৭৯১ চনত কৃষ্ণ নাৰায়ণে কোচ বিহাৰৰ আয়ুক্ত হেনৰি ডগলাছৰ ওচৰত সামৰিক সহায়ৰ বাবে আবেদন কৰিছিল। অৱশেষত কৃষ্ণ নাৰায়ণে ৰংপুৰ আৰু কোচ বিহাৰৰ পৰা বুৰ্কান্দেজ, সন্ন্যাসী আৰু ফকিৰেৰে গঠিত ভেৰোনীয়া সৈন্য বাহিনীৰ সহায় পাবলৈ সক্ষম হৈছিল।

জানি থোৱা ভাল

বুৰ্কান্দেজসকল বৃটিছ ভাৰত চৰকাৰৰ কৰ্তৃত্বাধীন আছিল আৰু ই পাঞ্জাৱৰ শিখ তথা বুন্দেলখাণ্ডৰ হিন্দুস্থানীসকলৰ দ্বাৰা গঠিত আছিল। সন্ন্যাসীসকল হ'ল গেন্টুজ (হিন্দু) ৰ সকলো জাতিৰে গঠিত তীৰ্থযাত্ৰীসকলৰ এক দল যিয়ে বংগত ছানি পৰিছিল তথা লুণ্ঠন চলাইছিল। ফকীৰবোৰ আছিল মুছলমান সন্ন্যাসী।

১৭৯১ চনৰ ডিচেম্বৰ মাহত কৃষ্ণ নাৰায়ণ আৰু হৰদত্তই ৩০০০ হাজাৰ সৈন্যৰে সৈতে দৰং আক্ৰমণ কৰিলে। বিজয় নাৰায়ণক খেদি পঠোৱা হ'ল আৰু গৌৰীনাথ সিংহৰ সৈতে আলোচনাৰ আৰম্ভ কৰা হৈছিল। বিজয়ী সেনাবাহিনীয়ে গুৱাহাটী দখল কৰিছিল আৰু বুৰ্কান্দেজসকলে তাৰ আবাসীসকলৰ ওপৰত অত্যাচাৰ চলাইছিল। দুৱৰীয়া বৰুৱা তথা আন যিসকলে বুৰ্কান্দেজৰ উৎপীড়ন সহিব লগা হৈছিল। তেওঁলোকে ৰংপুৰৰ সমাহৰ্তা লুমছ্ডেনৰ ওচৰত সহায় বিচাৰিছিল। মেধি বৰফুকনে বংগৰ চৰকাৰৰ ওচৰতো সহায় বিচাৰিছিল। সেই অনুসাৰে সমাহৰ্তাক বুৰ্কান্দেজসকলক তাৎক্ষণিকভাৱে অসম ত্যাগ কৰাৰ পৰৱানা (আদেশ) জাৰি কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া হৈছিল। কিন্তু বুৰ্কান্দেজবোৰে সমাহৰ্তাৰ এই আদেশ অৱজ্ঞা কৰিলে। তেতিয়া ৰাউশ্বে গুৱাহাটীত গৌৰীনাথ সিংহ আৰু কৃষ্ণ নাৰায়ণৰ মাজত এক বুজাবুজি কৰি দিয়াৰ প্ৰচেষ্টা হাতত ল'লে। দুৰ্ভাগ্যবশতঃ কৃষ্ণ নাৰায়ণক বুৰ্কান্দেজসকলে এই ক্ষেত্ৰত বাধা প্ৰদান কৰিলে। সেয়েহে অসমৰ পৰা বুৰ্কান্দেজসকলক খেদি পঠাবৰ বাবে গৌৰীনাথ সিংহই বৃটিছ গৰ্ভনৰ জেনেৰেলৰ ওচৰত সামৰিক সহায় বিচাৰিছিল। কোচ বিহাৰৰ আয়ুক্ত হেনৰি ডগলাছেও বংগৰ চৰকাৰক এই অশান্তিৰ বাবে বংগৰ অসমৰ সৈতে থকা বাণিজ্যত গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰভাৱ পৰিছে

বুলি অৱগত কৰিছিল। লুমছ্‌ডেনেও গভর্নৰ জেনেৰেলক বুৰ্কান্দেজসকলক নিয়ন্ত্রণ কৰাৰ বাবে এটা বেটেলিয়ান প্রেৰণ কৰিবলৈ আহ্বান জনাইছিল।

অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

তলৰ প্রশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক ঃ

প্রশ্ন নং ১ঃ মোৱামৰীয়াসকল কোন আছিল ?

.....

প্রশ্ন নং ২ঃ বৈষ্ণৱ সত্রবোৰত বর্ধিত প্রভাব মষিমুৰ কৰিবলৈ কোনে চেষ্টা চলাইছিল ?

.....

প্রশ্ন নং ৩ঃ গোৱালপাৰাত কোম্পানীৰ আৱাসিক কোন আছিল ?

.....

প্রশ্ন নং ৪ঃ কোচ বেহাৰৰ আয়ুক্ত কোন আছিল ?

.....

প্রশ্ন নং ৫ঃ লুমছ্‌ডেন কোন আছিল ?

.....

৪.৬ কেপ্টেইন ৰেলছৰ অভিযান

আহোম ৰজা গৌৰীনাথ সিংহৰ অনুৰোধ মর্মে ১৭৯২ চনৰ ছেপ্তেম্বৰ মাহত গভর্নৰ জেনেৰেল লর্ড কর্ণৱালিছে কেপ্তেইন ৰেলছক অসমলৈ প্রেৰণ কৰে। ১৭৯২ চনৰ ২৫ নৱেম্বৰত তেওঁ গুৱাহাটীৰ উপকণ্ঠ অঞ্চলত উপস্থিত হয়। ৰাউশ্বৰ পৰা তেওঁ আহোম ৰাজ্যৰ অভ্যন্তৰীণ পৰিস্থিতিৰ বিষয়ে জানিব পাৰে আৰু কৃষ্ণ নাৰায়ণ আৰু বুৰ্কান্দেজৰ হাতৰ পৰা গুৱাহাটী মুকলি কৰাৰ সিদ্ধান্ত লয়। এনেদৰে প্রথমবাৰৰ বাবে এক কর্তৃত্বশালী ইংৰাজৰ দলে অভিযান আৰু অনুসন্ধানৰ আধুনিক পদ্ধতি লগত লৈ আহোম ৰাজ্যত প্রৱেশ কৰিছিল আৰু ইয়াৰ জৰিয়তে শতিকাজুৰি অসমত আওহতীয়াকৈ ৰখা প্রাচীৰ ভাঙি গৈছিল।

বৃটিছ চিপাহীসকলৰ সহায়ত কেপ্তেইন ৰেলছে সফলতাৰে আহোম ৰাজ্যৰ পৰা বুৰ্কান্দেজসকলক বাহিৰ কৰি দিছিল। বুৰ্কান্দেজবোৰৰ সৰহভাগে ভূটানত আশ্রয় লৈছিল আৰু পিছত অসমৰ ভৈয়াম অঞ্চলত বিক্ষিপ্তভাৱে আক্রমণ চলাইছিল। ইয়াৰ পিছতে ৰেলছে কৃষ্ণ নাৰায়ণক পৰাভূত কৰিছিল আৰু কামৰূপ আৰু দৰঙৰ বিদ্রোহৰ অন্ত পেলাইছিল। ৰেলছে এক শান্তিপূর্ণ বুজাবুজি গঢ় দিয়াৰ চেষ্টা চলাইছিল, কিয়নো তেওঁৰ মূল উদ্দেশ্য আছিল অসমৰ সৈতে বাণিজ্যিক সম্পর্ক স্থাপন কৰা। কৃষ্ণ নাৰায়ণ আৰু গৌৰীনাথ সিংহৰ মাজত এক শান্তিপূর্ণ আৰু সৌহার্দপূর্ণ সম্পর্ক স্থাপন কৰা হৈছিল। ইয়াৰ পিছত কেপ্তেইন ৰেলছে উজনি অসমলৈ

আগবাঢ়ি গৈছিল আৰু মোৱামৰীয়া বিদ্রোহীসকলক বশ কৰি গৌৰীনাথ সিংহক তেওঁৰ বৈধ কর্তৃত্বত পুনর্স্থাপন কৰিছিল। সেই সময়তে ১৭৯৩ চনৰ ২৮ ফ্রেব্রুৱাৰীত কেপ্তেইন ৱেলছে কোম্পানী চৰকাৰৰ হৈ আহোম ৰজাৰ সৈতে এক বাণিজ্যিক চুক্তি সম্পাদন কৰিছিল। ১৭৯৩ চনৰ অক্টোবৰ মাহৰ শেষৰ ফালে লর্ড কর্ণৱালিছে অৱসৰ লয় আৰু চাৰ জন শ্বোৰ নতুন গৰ্ভনৰ জেনেৰেল হয়। তেওঁ হস্তক্ষেপ নকৰাৰ এক নীতি অনুসৰণ কৰিছিল আৰু তাৎক্ষণিকভাৱে কেপ্তেইন ৱেলছক উভতি আহিবলৈ কৈছিল। সেয়েহে কেপ্তেইন ৱেলছে উজনি অসমত নিজৰ কার্য সমাপন কৰি অজস্র অলংকাৰ, সোণ আৰু ৰূপৰ মুদ্রা, কাপোৰ-কানি, অন্যান্য ধাতু, নাও আৰু বন্দুক সহিত তৎক্ষণাৎ বংগলৈ উভতি গৈছিল।

বৃটিছ বাহিনী উঠাই নিয়াৰ পিছত আহোম ৰাজ্যৰ বেছিভাগ ঠাইতে অশান্তি আৰম্ভ হৈছিল। উজনি অসমৰ পৰা কেপ্তেইন ৱেলছে প্রত্যাৱর্তন কৰাৰ পিছ দিনাখনে গৌৰীনাথ সিংহই পূর্ণানন্দ বুঢ়াগোঁহাইৰ সৈতে ৰংপুৰ ত্যাগ কৰি ডিচাই (যোৰহাট) লৈ যায় আৰু তেতিয়াৰ পৰা ই অসমৰ ৰাজধানী হৈ পৰে। মোৱামৰীয়াসকলে লগে লগে ৰংপুৰ পুনৰ অধিকাৰ কৰে। বুর্কান্দেজবোৰ দৰং আৰু কামৰূপত পুনৰ নকৈ লুণ্ঠন চলাব ধৰিলে। আনকি বৰফুকন শিৱদত্ত চেতিয়াই বুর্কান্দেজবোৰক সমর্থন কৰিছিল আৰু আহোম ৰজাৰ কর্তৃত্ব অস্বীকাৰ কৰিছিল। ৰাজ্যৰ উত্তৰ-পূবত খামতিসকলে স্বাধীনতা ঘোষণা কৰিছিল আৰু শদিয়াৰ চৌকাষে এক ৰাজ্যক্ষেত্র তৈয়াৰ কৰি লৈছিল। ১৭৯৫ চনৰ আগষ্ট মাহত কোনো পুত্র সন্তান এৰি নোযোৱাকৈ গৌৰীনাথ সিংহৰ মৃত্যু হয়।

৪.৭ অভ্যন্তৰীণ বিবাদ আৰু ষড়যন্ত্র

আমি ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰিছো যে বৰফুকন শিৱদত্ত চেতিয়াই বুর্কান্দেজসকলক সমর্থন কৰি ৰজা গৌৰীনাথ সিংহৰ কর্তৃত্বক অস্বীকাৰ কৰিছিল। এতিয়া গৌৰীনাথ সিংহৰ মৃত্যুত আহোম ৰাজ্য অভ্যন্তৰীণ বিবাদ আৰু ষড়যন্ত্রৰ বাবে এক মুকলি ক্ষেত্র হৈ পৰিছিল। প্রতিবোৰে যেতিয়াই কেন্দ্রীয় শাসন কর্তৃত্ব দুর্বল হৈ পৰিছিল তেতিয়া মন্ত্রীসকল কার্যতঃ শাসক হৈ পৰিছিল। ১৬৭০ চনত চক্রধ্বজ সিংহৰ (১৬৬৩-১৬৭০ খ্রীষ্টাব্দ) মৃত্যুৰ পৰা ১৬৮১ চনলৈ সাতজন ৰজাই আহোম ৰাজপাটত উঠিছিল আৰু ইয়াৰে এজনৰো স্বাভাৱিক মৃত্যু হোৱা নাছিল। এই এঘাৰ বছৰৰ সময়চোৱাত ৰজাবোৰ দুর্বল আছিল আৰু মন্ত্রীবর্গৰ তলতীয়া হৈ থাকিব লাগিছিল। সেয়েহে এই সময়ছোৱাকে 'মন্ত্রীসকলৰ অভ্যুত্থানৰ সময়' বুলি কোৱা হৈছিল। অৱশ্যে ৰাজপাটত শক্তিশালী ৰজা গৌৰীনাথ অধিষ্ঠিত হ'লে মন্ত্রীসকলৰ অভ্যুত্থনৰ অন্ত পৰিছিল। কিন্তু গৌৰীনাথ সিংহৰ মৃত্যুৱে আন এক মন্ত্রীৰ শাসন যুগৰ বাট প্রশস্ত কৰিছিল।

জানি থোৱা ভাল

মন্ত্রীসকলৰ অভ্যুত্থানৰ প্রভুত্বৰ সময়ছোৱাত (১৬৭০ - ১৬৮১ খ্রীঃ)

অসমত শাসন চুন্যাতফা (১৬৭০ - ১৬৭২ খ্রীষ্টাব্দ)

চুকলামফা (১৬৭২ - ১৬৭৪ খ্রীষ্টাব্দ)

চুহুং (১৬৭৪ - ৭৫ খ্রীষ্টাব্দ)

চুজিনফা (১৬৭৫ - ১৬৭৭ খ্রীষ্টাব্দ)

চুডাইফা (১৬৭৭ - ১৬৭৯ খ্রীষ্টাব্দ)

চুলিকফা (১৬৭৯ - ১৬৮১ খ্রীষ্টাব্দ)

কমলেশ্বৰ সিংহ (১৭৯৫-১৮১০ খ্রীষ্টাব্দ) নাবালক আছিল সেয়েহে পূর্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইয়ে আহোম ৰাজ্যৰ প্রকৃত শাসক হৈ পৰিছিল। তেওঁ ৰাজ্যখনত শান্তি-শৃংখলা পুনঃ প্রতিষ্ঠা কৰাৰ প্রয়াস কৰিছিল। তেওঁ কলিয়া ভোমোৰাক নতুন বৰফুকন হিচাপে নিযুক্তি দিলে, যিয়ে দীর্ঘকালীন যুদ্ধৰ অন্তত বুর্কান্দেজবোৰক অসমৰ পৰা বহিষ্কাৰ কৰিলে আৰু কামৰূপত শান্তি-শৃংখলা প্রতিষ্ঠা কৰিলে। নতুনকৈ সংগঠিত কৰা সেনা বাহিনীৰ দ্বাৰা পূর্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইয়ে মোৱামৰীয়াসকলকো বশ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে যদিও তেওঁ ব্যর্থ হ'ল। সেয়েহে তেওঁ মোৱামৰীয়াবোৰৰ মাজত অতি উগ্র মৰাণবোৰৰ সমর্থন লাভ কৰিলে যিসকলৰ সদৰ আছিল বেঙামৰা। পূর্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইয়ে মোৱামৰীয়াসকলৰ নেতা সর্বানন্দ সিংহৰ লগত বেঙামৰাত এখন চুক্তি সম্পাদন কৰিলে। এই চুক্তিৰ দ্বাৰা সর্বানন্দ সিংহক ব্রহ্মপুত্র আৰু বুঢ়ীদিহিং নদীৰ মাজৰ অঞ্চলত নিজাববীয়া শাসন চলাবলৈ দিয়া হ'ল। সর্বানন্দৰ *বৰসেনাপতি* উপাধিক স্বীকৃতি প্রদান কৰা হ'ল। ইয়াৰ বিনিময়ত সর্বানন্দই বছৰেকীয়া কৰ হিচাপত হাতীদাঁত, মুগা সুতা আৰু তেওঁৰ অঞ্চলত উৎপাদিত আন সামগ্রী আহোম শাসনতন্ত্রক দিবলৈ সন্মতি দিলে। এই চুক্তিৰ পিছত মোৱামৰীয়াসকলে আহোম ৰাজ্যক অসুবিধা দিয়াটো বন্ধ কৰিলে।

পূর্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইয়ে তেওঁৰ অকপট কষ্টৰ বলত আহোম ৰাজ্যত শান্তি আৰু সমৃদ্ধি প্রতিষ্ঠা কৰিলে আৰু কমলেশ্বৰ সিংহৰ ৰাজত্বকাল নিৰাপদ হোৱাতো সুনিশ্চত কৰিলে। কিন্তু ১৮১০ চনত কমলেশ্বৰ সিংহৰ মৃত্যু হ'ল। তেওঁৰ মৃত্যুত পূর্ণানন্দবুঢ়াগোহাঁইয়ে মৃত ৰজাৰ ভাতৃ চন্দ্রকান্ত সিংহক (১৮১০-১৮১৮ খ্রীষ্টাব্দ) আহোম শাসক হিচাপে মনোনীত কৰিলে। কিন্তু তেওঁৰো বয়স কম হোৱাত ক্ষমতা পূর্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইৰ হাতত থাকি গ'ল। পূর্ণানন্দবুঢ়াগোহাঁইৰ এনে ক্ষমতা বৃদ্ধি তেওঁৰ বিয়ৈক বদন চন্দ্রই পচন্দ কৰা নাছিল। তেওঁ কলিয়া ভোমোৰাৰ মৃত্যুৰ পিছত বৰফুকন হৈছিল। নতুন ৰজা চন্দ্রকান্ত সিংহও ক্ষমতাৰ প্রতি অত্যাধিক লালায়িত হোৱা হেতুকে পূর্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইৰ প্রভাৱৰ পৰা মুক্ত হ'ব বিচাৰিছিল। তেওঁৰ এগৰাকী বন্ধু সৎৰামে ৰজাক পূর্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইৰ কর্তৃত্বৰ পৰা নিস্তাৰ পাবলৈ ৰজাক প্রৰোচিত কৰিছিল। বুঢ়াগোহাঁইৰ হত্যা কৰাৰ বাবে সৎৰামে এক ষড়যন্ত্র কৰিছিল যদিও এই ষড়যন্ত্র ধৰা পৰে আৰু তেওঁক নামৰূপলৈ নির্বাসন দিয়া হয়। চন্দ্রকান্ত সিংহইও বদন চন্দ্রৰ বৰফুকনক নিজৰ ফলীয়া কৰি লৈছিল আৰু

বুঢ়াগোহাঁইৰ প্ৰভাৱৰ পৰা নিস্তাৰ পোৱাত সহায় কৰিবৰ বাবে বদনক বৃটিছৰ সৈতে গোপন বুজাবুজি কৰিবলৈ কৈছিলে।

কিন্তু চতুৰ পূৰ্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইয়ে এই গোপন আঁচনিৰ খবৰ লাভ কৰিছিল আৰু বদন বৰফুকনক ধৰি আনিবলৈ সৈন্য প্ৰেৰণ কৰিছিল। বদনে বংগলৈ পলাই গৈছিল আৰু তাতে পূৰ্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইয়ে আহোম শাসনতন্ত্ৰ দুৰ্বল কৰি গোটেই ৰাজ্যখন ধ্বংস কৰা বুলি অভিযোগ আনি আহোম ৰজাৰ সাহায্যাৰ্থে সেনা বাহিনী প্ৰেৰণ কৰিবলৈ গভৰ্নৰ জেনেৰেলক পতিয়ন নিয়াব চাইছিল। কিন্তু বদন চন্দ্ৰ ব ৰফুকনৰ এই অনুৰোধ গভৰ্নৰ জেনেৰেলে প্ৰত্যাখ্যান কৰিছিল। বৃটিছে প্ৰত্যাখ্যান কৰাৰ পিছত বদনে ব্ৰহ্মদেশৰ চৰকাৰৰ কলিকতীয়া প্ৰতিনিধিজনৰ সৈতে কথা বতৰা আৰম্ভ কৰিছিল। প্ৰতিনিধি জনৰ সহায়ত বদনে আভাৰ ৰাজ সভাত উপস্থীত হৈছিল আৰু অসমত হস্তক্ষেপ কৰাৰ বাবে *মান* ৰজা বাদৰপায়াক সৈমান কৰিছিল। ইয়াৰ ফলশ্ৰুতিত অসমত মানৰ আক্ৰমণ সংঘটিত হৈছিল।

৪.৮ মানৰ অসম আক্ৰমণ

ব্ৰহ্মদেশৰ ৰজা বাদৰূপায়াই বদন চন্দ্ৰৰ অধীনত ৮০০০ সৈন্য অসমলৈ প্ৰেৰণ কৰিছিল আৰু ১৮১৭ চনত এই সৈন্য বাহিনী নামৰূপ পাইছিল। বদন চন্দ্ৰৰ অধীনত মান সৈন্য বাহিনী অহা খবৰ পাই পূৰ্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইয়ে ইয়াক প্ৰতিহত কৰাৰ প্ৰচেষ্টা হাতত লৈছিল যদিও এই প্ৰচেষ্টাত বিফল হোৱাত তেওঁ আত্মহত্যা কৰে। তেওঁৰ পুত্ৰ ৰুচিনাথ নতুন বুঢ়াগোহাঁই হয়। মান সৈন্যই আহোম ৰাজ সৈন্যক পৰাস্ত কৰি দ্ৰুত গতিত আগুৱাই আহে আৰু ১৮১৭ চনৰ মাৰ্চ মাহৰ মাজভাগত যোৰহাট পায়হি। ৰুচিনাথ গুৱাহাটীলৈ পলাই যায়। বদন চন্দ্ৰই চন্দ্ৰকান্ত সিংহকে ৰজাহৈ থাকিবলৈ অনুমতি দিয়ে যদিও তেওঁ কাৰ্যত প্ৰকৃত শাসক হৈ পৰে আৰু *মন্ত্ৰী ফুকন* উপধি গ্ৰহণ কৰে। মান সৈন্যই বৃহৎ পৰিমাণৰ যুদ্ধ ক্ষতিপূৰণ লৈ ঘৰলৈ উভতি যায়।

কিন্তু মান সৈন্যই প্ৰত্যাৱৰ্তন কৰাৰ পিছত বদন চন্দ্ৰক হত্যা কৰা হয়। বদনৰ মৃত্যুৰ পিছত ৰুচিনাথক যোৰহাটলৈ মাতি পঠোৱা হয়। ৰুচিনাথে ৰজাৰ মতলৱক সন্দেহ কৰি কিছু সংখ্যক ভেৰোনীয়া সৈন্য লৈ যোৰহাটলৈ অগ্ৰসৰ হয়। ৰুচিনাথে পিতৃৰ মৃত্যু তথা মানৰ অসম আক্ৰমণৰ বাবে চন্দ্ৰকান্ত সিংহকে জগৰীয়া কৰিছিল। চন্দ্ৰকান্ত সিংহই ৰংপুৰলৈ পলাই যায় যদিও তেওঁক কৰায়ত্ব কৰা হয় আৰু তেওঁক যোৰহাটত কাৰাৰুদ্ধ কৰা হয়। পুৰন্দৰ সিংহ (১৮১৮-১৮১৯ খ্ৰীঃ) ক নতুন আহোম ৰজা পতা হয়। মানসকলে প্ৰত্যাৱৰ্তন কৰিলেও অসমৰ ওপৰত লোলুপ দৃষ্টি ৰাখিছিল। আহোম ৰাজ্যৰ ৰাজনৈতিক অস্থিৰতাৰ গইনা লৈ ব্ৰহ্মদেশৰ ৰজাই আলামিঙ্গিৰ অধীনত অসমলৈ এই বাহিনীটোক পথ-নিদেৰ্শনা দিছিল।

এক ভয়ানক যুদ্ধত আহোম সৈন্যই মানসকলক পৰাস্ত কৰে যদিও মান সৈন্যক খেদি নপঠিয়ালে। ফলত আহোম ৰজা পুৰন্দৰ সিংহ আৰু আনকি সাধাৰণ জনতাই যুদ্ধত আহোম সৈন্য পৰাস্ত হোৱা বুলি অনুভৱ কৰিলে। ৰুচিনাথ বুঢ়াগোহাঁইৰ সৈতে পুৰন্দৰ সিংহ গুৱাহাটীলৈ পলাই যায়। মান সৈন্যই তেতিয়া যোৰহাটলৈ অগ্ৰসৰ হয় আৰু চন্দ্ৰকান্ত সিংহক মোকোলাই দি

তেওঁক দ্বিতীয়বাৰৰ বাবে (১৮১৯-১৮২১ খ্ৰীষ্টাব্দ)আহোম ৰাজপাটত পুতলা শাসক হিচাপে বহুৱাই। প্ৰকৃত শাসন ক্ষমতা মান সেনাধিনায়কৰ হাতত থাকিল আৰু তেওঁ প্ৰশাসনৰ বহুতো পৰিৱৰ্তন সাধিলে তথা নতুন বিষয়া নিযুক্তি দিলে। পুৱন্দৰ সিংহক আটক কৰিবৰ বাবে গুৱাহাটীলৈ সৈন্য বাহিনী প্ৰেৰণ কৰিলে আৰু তেতিয়া তেওঁ বংগলৈ পলাই গ'ল। ৰুচিনাথে গুৱাহাটী ৰক্ষা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল যদিও বিফল হৈ বংগলৈ পলাই গ'ল। অসমত সম্পূৰ্ণভাৱে মানৰ কৰ্তৃত্ব স্থাপন কৰি অসমৰ দায়িত্ব মিংগিমাহা তিলৱাৰ হাতত অৰ্পণ কৰি ১৮১৯ চনৰ এপ্ৰিল মাহত আলামিঙ্গিয়ে অসম এৰে।

আলামিঙ্গিৰ প্ৰত্যাৱৰ্তনৰ পিছত চন্দ্ৰকান্ত সিংহই পাটলঙৰ সৈতে লগ হৈ ব্ৰহ্মদেশীয় আনুগত্য উফৰাই পেলাবলৈ পৰা সাৰিবলৈ চেষ্টা চলায়। কিন্তু মিংগিমাহা তিলৱাই পাটলঙক হত্যা কৰে আৰু চন্দ্ৰকান্ত সিংহই প্ৰাণৰ ভয়ত বংগলৈ পলাই যায়। বংগৰ পৰা তেওঁ মানসকলক খেদি পঠিয়াবলৈ চেষ্টা কৰে যদিও ব্যৰ্থ হয়। চন্দ্ৰকান্ত সিংহ পলাই যোৱাত যোগেশ্বৰ সিংহ (১৮২১-১৮২৪ খ্ৰীষ্টাব্দ) ক আহোম ৰাজপাটত পুতলা ৰজা হিচাপে বহুওৱা হয়। অসমত মানৰ স্থিতি অধিক শক্তিশালী কৰিবৰ বাবে অভিজ্ঞ সেনাপতি মিংগিমাহা বাণ্ডুলাৰ অধীনত ২০,০০০ সৈন্য অসমলৈ প্ৰেৰণ কৰা হয়। এই নতুন সৈন্যৰ আগমনত উৎসাহিত হৈ মানে বংগত সঘনাই বলপূৰ্বকভাৱে প্ৰৱেশ কৰিব ধৰিলে। ১৮২৩ চনৰ নৱেম্বৰ মাহত মানে শ্বাহপুৰি দ্বীপ দখল কৰি ভূটান অভিমুখে আগবাঢ়িল আৰু ইয়ে মানে বৃটিছ সাম্ৰাজ্য আক্ৰমণ কৰিবলৈ যোৱা বুলি বৃটিছক সচকিত কৰি তুলিলে। মণিপুৰ, কাছাৰ আৰু ত্ৰিপুৰাৰ তদানীন্তন ৰাজনৈতিক পৰিস্থিতিয়েও অৱস্থা শোচনীয় কৰি তুলিছিল আৰু বৃটিছৰ হস্তক্ষেপ অপৰিহাৰ্য হৈ পৰিছিল। সেয়েহে বৃটিছৰ মানৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধ ঘোষণা কৰিলে। বৃটিছে মানক পৰাজিত কৰিলে আৰু ইয়াণ্ডাবু সন্ধিৰ (২৪ ফ্ৰেব্ৰুৱাৰী, ১৮২৬) ৰ জৰিয়তে অসমৰ সৰ্বময় কৰ্তা হৈ পৰিল। এনেদৰে অসমত আহোম শাসনৰ আনুষ্ঠানিক পৰিসমাপ্তি ঘটিল। অৱশ্যে বৃটিছে পুৱন্দৰ সিংহক কৰতলীয়া ৰজা হিচাপে ১৮৩৩ চনৰ পৰা ১৮৩৮ চনলৈ এই পাচঁ বছৰ কাল উজনি অসমত শাসন চলাবলৈ অনুমতি দিছিল।

অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখক ঃ

প্ৰশ্ন নং ৬ঃ কিনাৰামক আহোম সিংহাসনত কোনে বহুৱাইছিল ?

.....

প্ৰশ্ন নং ৭ঃ পাটলঙক কোনে হত্যা কৰিছিল ?

.....

প্ৰশ্ন নং ৮ঃ চুকলিংফাৰ হিন্দু নাম কি আছিল ?

.....

৪.৯ অধ্যয়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

এই অধ্যায়টো অধ্যয়ন কৰি আপুনি,

- অসমত আহোম শক্তি পতন হোৱাৰ বিভিন্ন কাৰণসমূহ জানিব পাৰিলে,
- আহোমে অসমত খ্যাতিৰে সৈতে ৬০০ বছৰ কাল ৰাজত্ব কৰিছিল।
- কিন্তু মোৱামৰীয়া বিদ্রোহ, বুৰ্কান্দেজসকলৰ বিদ্রোহ, কেপ্টেইন ৰেলছৰ অভিযান, অভ্যন্তৰীণ বিবাদ, ষড়যন্ত্র আৰু মানৰ অসম আক্রমণে অসমত আহোম ৰাজত্বৰ অৱসান ঘটাইছিল।
- ১৮২৬ চনত অসম বিট্রিছৰ অধিনলৈ যায় আৰু কোম্পেনীৰ শাসন বলবত হয়।

৪.১০ অধিক জানিবলৈ

ইংৰাজী গ্রন্থঃ

1) Barpujari, H.K (2004): *A Comprehensive History of Assam Volume-II & IV*, (edited), 2nd edition, Publication Board Assam.
2) Bora, D.(1983): *Moamariya Gana Abhyuthan*, Banlata Prakashan
3) Baruah, S.L(2012): *A Comprehensive History of Assam,* 3rd edition, Munishram Manoharlal.
4) Saikia Rajen (2000) *Social and Economic History of Assam 1853-1921*, Delhi.

৪.১১ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

১ নং প্রশ্নৰ উত্তৰঃ মোৱামৰীয়াসকল মায়ামৰা সত্রৰ শিষ্য আছিল।

২ নং প্রশ্নৰ উত্তৰঃ ৰুদ্র সিংহ

৩ নং প্রশ্নৰ উত্তৰঃ হাগ বেইন

৪ নং প্রশ্নৰ উত্তৰঃ হেনৰি ডগলাচ

৫ নং প্রশ্নৰ উত্তৰঃ লুমছডেন ৰংপুৰৰ আয়ুক্ত আছিল।

৬ নং প্রশ্নৰ উত্তৰঃ পুর্ণানন্দ বুঢ়াগোঁহাই